BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 1255

Archeologienota met beperkte samenstelling

Eeklo, Ringlaan 15

Deel 1: Verslag van Resultaten

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Titel
Archeologienota met beperkte samenstelling Eeklo, Ringlaan 15. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur(s)
Lien Van der Dooren

Erkende archeoloog
Lien Van der Dooren (OE/ERK/Archeoloog/2019/00016)

BAAC-Projectnummer
2019-0955

Plaats en datum
Gent, 9 oktober 2019

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 1255
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1 Beschrijvend gedeelte 1
1.1 Administratieve gegevens 1
1.2 Juridisch kader en onderzoektraject 4
1.3 Aanleiding 4
1.4 Huidige situatie en geplande werken 5
1.4.1 Huidige situatie 5
1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen 6
2 Bureauonderzoek 10
2.1 Werkwijze en strategie 10
2.1.1 Onderzoeksdoelstelling 10
2.1.2 Onderzoeksvragen 10
2.1.3 Methoden en technieken 10
2.2 Assessmentrapport 11
2.2.1 Archeologisch kader 11
2.3 Synthese onderzoeksresultaten 13
2.4 Besluit 13
3 Samenvatting 15
4 Lijsten 15
4.1 Figurenlijst 15
4.2 Plannenlijst 15
5 Bibliografie 15
6 Bijlagen 16
6.1 Conceptrapport Eeklo-Hospitaalsite 16

Voorblad: @GOOGLE 2019

1 Beschrijvend gedeelte

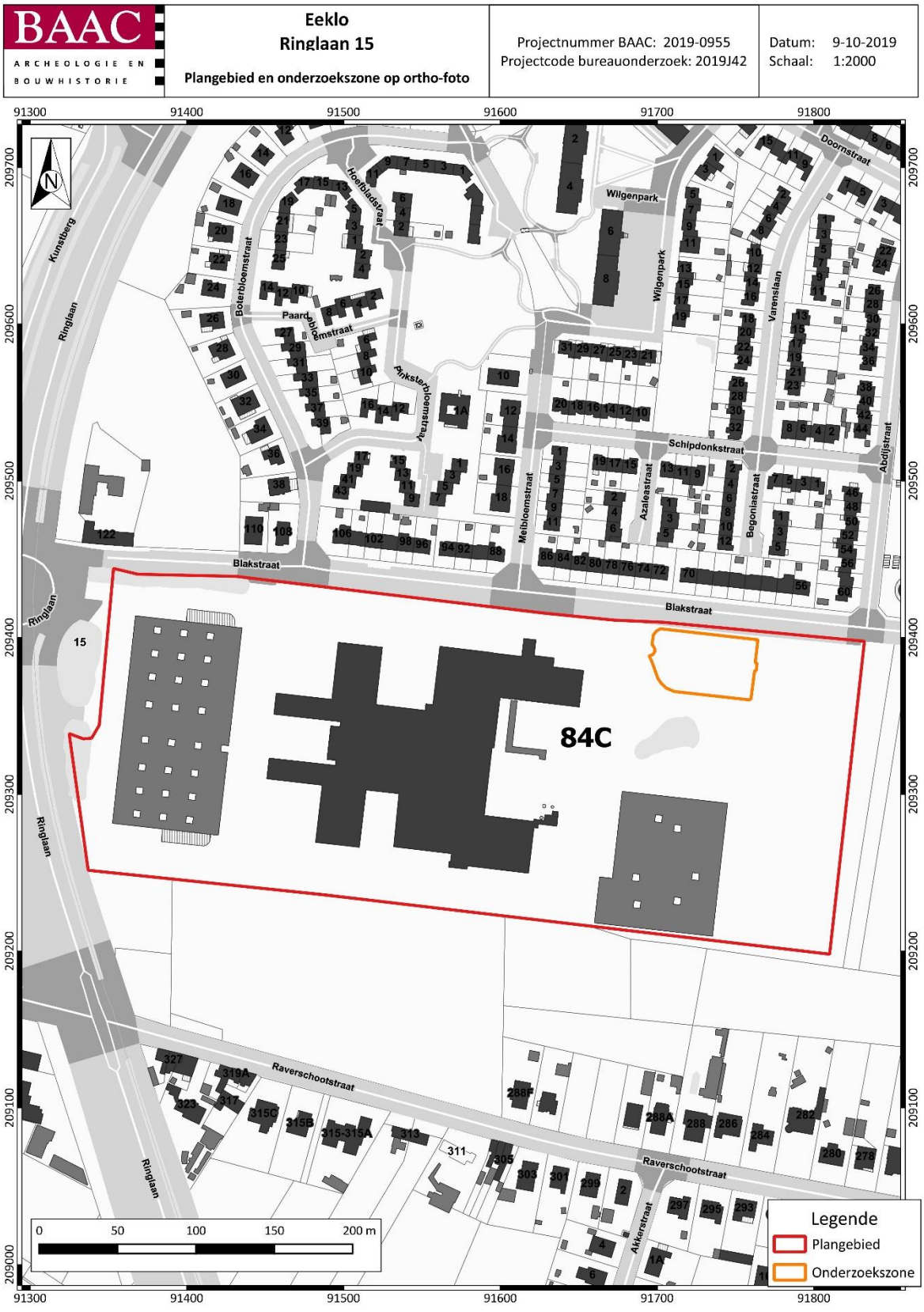
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Eeklo, Ringlaan 15		
Ligging	Ringlaan 15 (Eeklo) Eeklo, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Eeklo, Afdeling 2 , Sectie F, Percelen 84 C		
Coördinaten	Noordwest:	x: 91354.541	y: 209442.799
	Noordoost:	x: 91830.947	y: 209397.593
	Zuidwest:	x: 91337.850	y: 209251.541
	Zuidoost:	x: 91808.692	y: 209197.989
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2019-0955		
Bureauonderzoek – Projectcode	2019J42		
Bureauonderzoek – Erkende archeoloog	Lien Van der Dooren(OE/ERK/Archeoloog/2019/00016)		
Bureauonderzoek – Betrokken actoren	Lien Van der Dooren(archeoloog)		
Bureauonderzoek – Betrokken derden	Luc Bauters (prov. Oost-Vlaanderen)		

Plan 1: Plangebied op topografische kaart[1] (digitaal; 1:10.000; 07.10.2019)

[1] AGIV 2019c

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)[2] (digitaal; 1:250; 09.10.2019)

[2] AGIV 2019a

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op een deel van het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de bouw van een nieuwe ziekenhuisafdeling met bijhorende infrastructuur en brandweerweg) die een directe bedreiging zouden kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed.

De totale oppervlakte van het plangebied *Eeklo, Ringlaan 15* bedraagt ca. 94.800 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van ca. 2.500 m². Er werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden

(meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).[3] Nochtans werd het volledige plangebied reeds volledig onderworpen aan een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven en een booronderzoek (zie hoofdstuk 2.2.1).

Aangezien het onderzoek van toen niet is opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris en ook niet op de GGA-kaartlaag is opgenomen dient er nog steeds een archeologienota te worden opgemaakt aangezien het plangebied in een woonuitbreidingsgebied ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m² of meer bedraagt en de ingreep minstens 1.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. In dit dossier zijn er echter redenen genoeg om geen volwaardige archeologienota uit te laten voeren, maar wel één met **Beperkte Samenstelling** en wel om bovenstaande reden dat het terrein enkele jaren terug al eens volledig werd onderzocht. De Code van Goede Praktijk stelt immers dat indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:

1° met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;

2° de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;

3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, dan mag de rapportering over het bureauonderzoek van het terrein beperkt blijven in een archeologienota met Beperkte Samenstelling. Omwille van het archeologisch kader en de hoge waarschijnlijkheid dat geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is betreft het in dit geval een archeologienota met beperkte samenstelling. Deze archeologienota wordt bij de stedenbouwkundige aanvraag toegevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied situeert zich ter hoogte van het kruispunt van de Ringlaan met de Blakstraat te Eeklo (zie Plan 1 en Plan 2). In 2012 werd het toenmalige akkerland omgevormd tot ziekenhuissite (zie Plan 3), voorafgegaan door een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en een opgraving (zie hoofdstuk 2.2.1). Naast het hoofdgebouw en een helikopterplatform, werden ook verschillende grote parkeerterreinen aangelegd waaronder één onder het hoofdgebouw. Door verschillende ingrepen zijn grote delen van het totale plangebied bebouwd en vermoedelijk ook verstoord. De onderzoekszone situeert zich in de noordoostelijke hoek van het plangebied langsheen de Blakstraat. Enkel deze onderzoekszone is tot op heden nog onbebouwd gebleven. Het is binnen deze zone dat de toekomstige ingrepen zullen plaatsvinden en waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

[3] AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

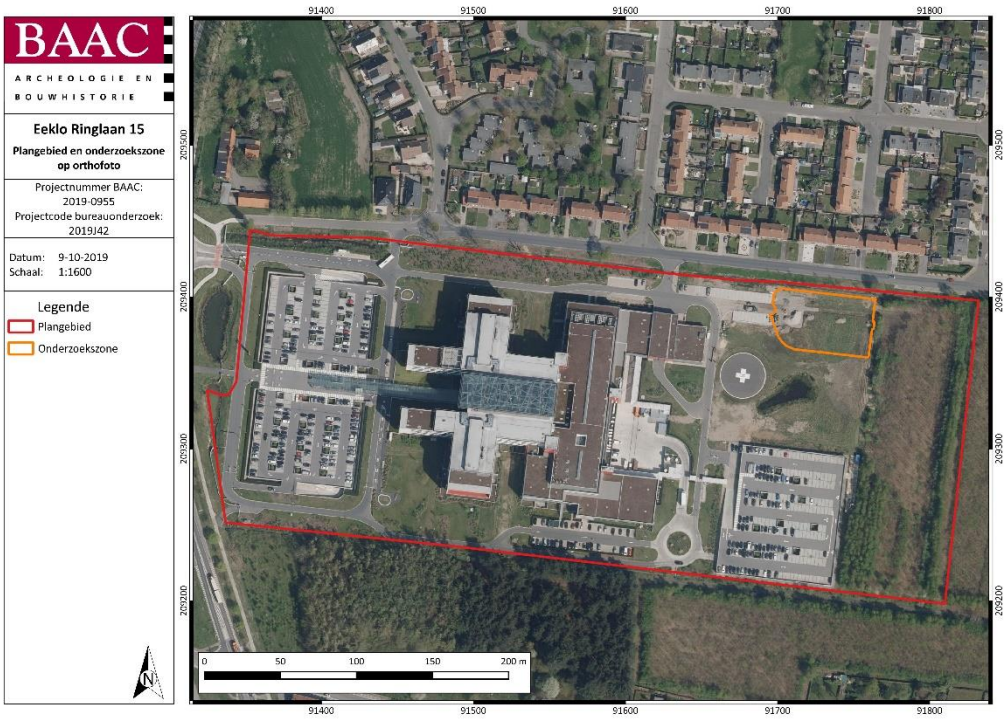
Ten noordoosten van de bestaande infrastructuur wil de opdrachtgever een extra afdeling bouwen, ter uitbreiding van de bestaande ziekenhuisinfrastructuur. De nieuwbouw wordt enkel voorzien van een gelijkvloers (ca. 1030 m², zie Figuur 1 en Figuur 2) en een eerste verdieping (ca. 85 m²). Ten zuiden van het gebouw wordt een brandweerweg voorzien van 4 m breed. Ten westen van de nieuwbouw wordt een overdekte fietsenstalling gebouwd. Rondom het gebouw wordt verharding voorzien (zie Plan 4 en Plan 5).

De geplande ingrepen hebben een zekere impact op de ondergrond, maar op de fundering van het gebouw na zullen deze veelal beperkt blijven tot de teelaarde.

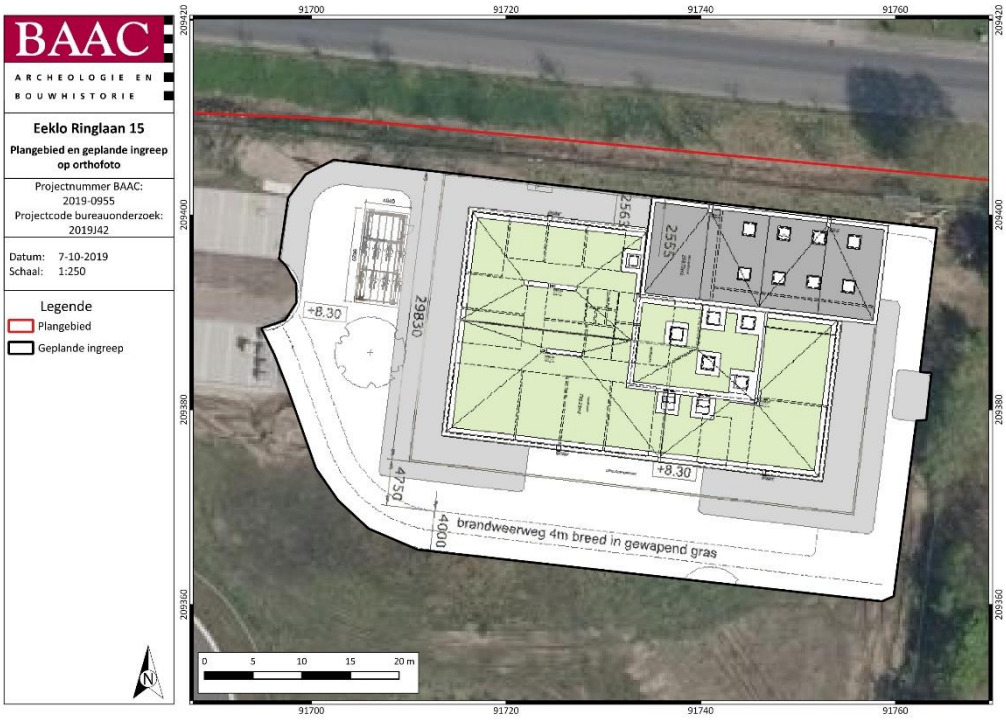

Plan 3: Plangebied op de recente orthofoto[4] (digitaal; 1:1; 07.10.2019)

[4] AGIV 2019b

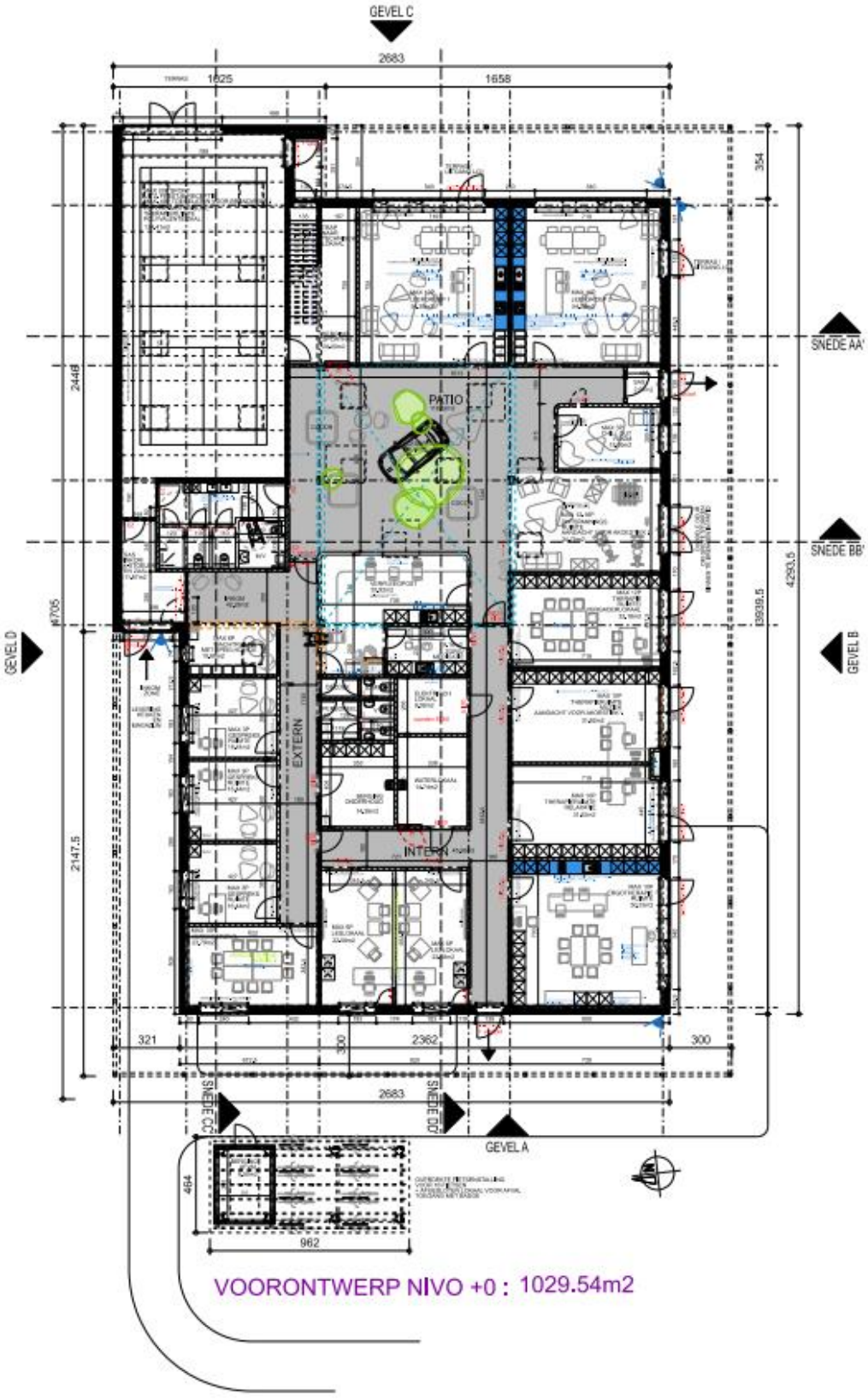

Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting[5] op orthofoto[6](digitaal; 1:1; 09.10.2019)

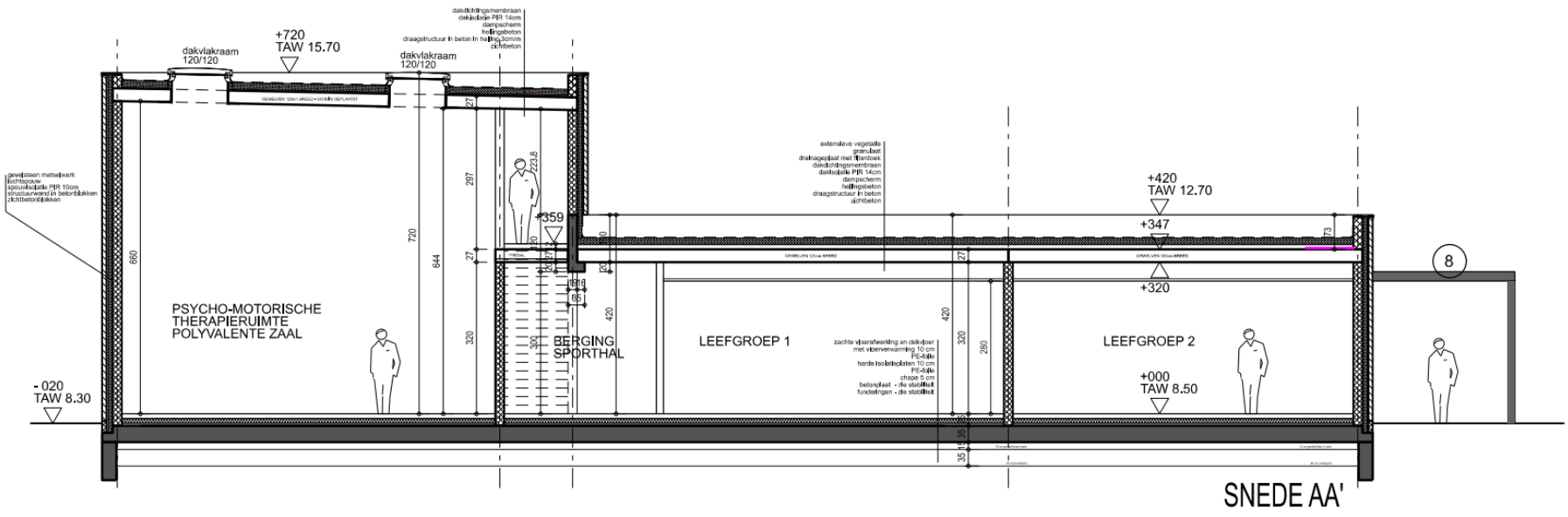
Plan 5: Detail plangebied met weergave van toekomstige ingreep[7] op orthofoto[8](digitaal; 1:1; 07.10.2019)

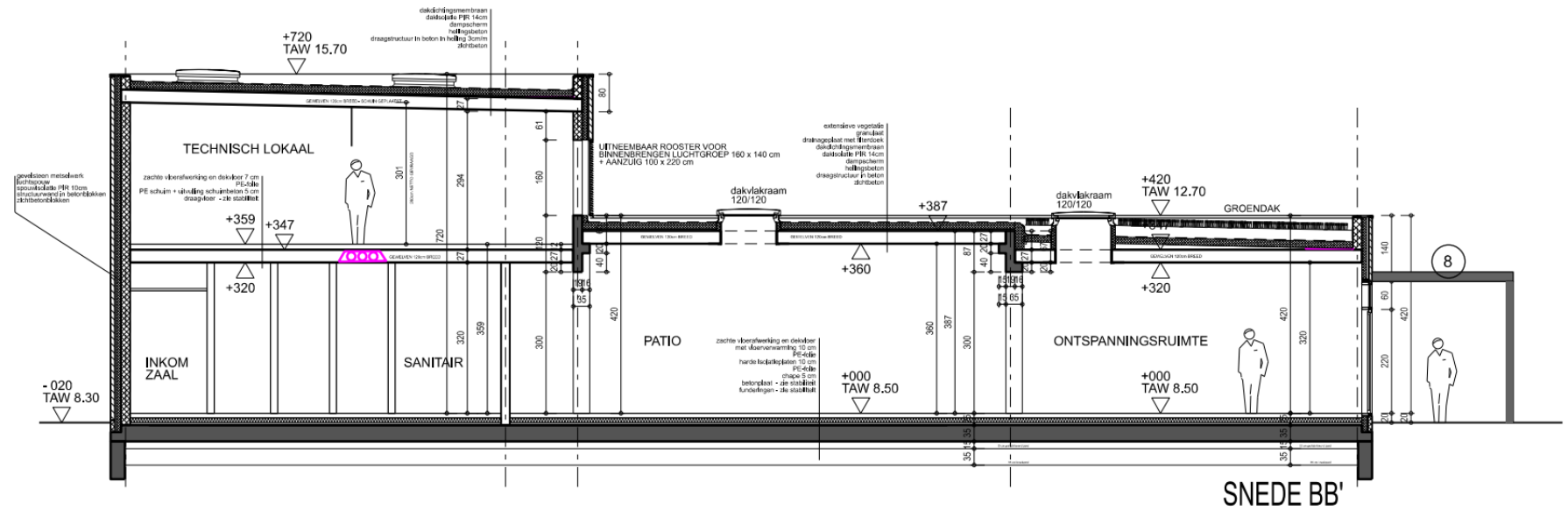
[5] Plan aangebracht door initiatiefnemer.
[6] AGIV 2019b
[7] Plan aangebracht door initiatiefnemer.
[8] AGIV 2019b

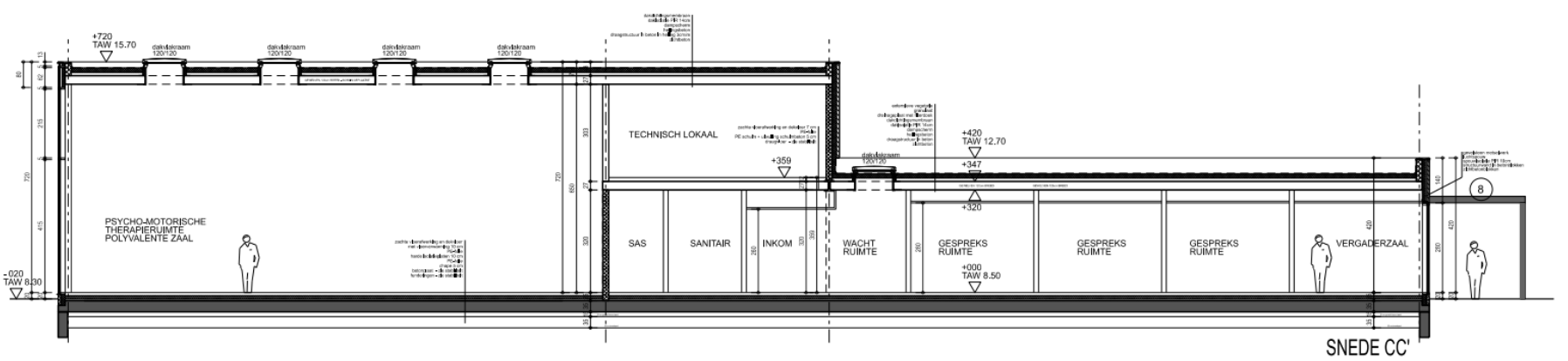

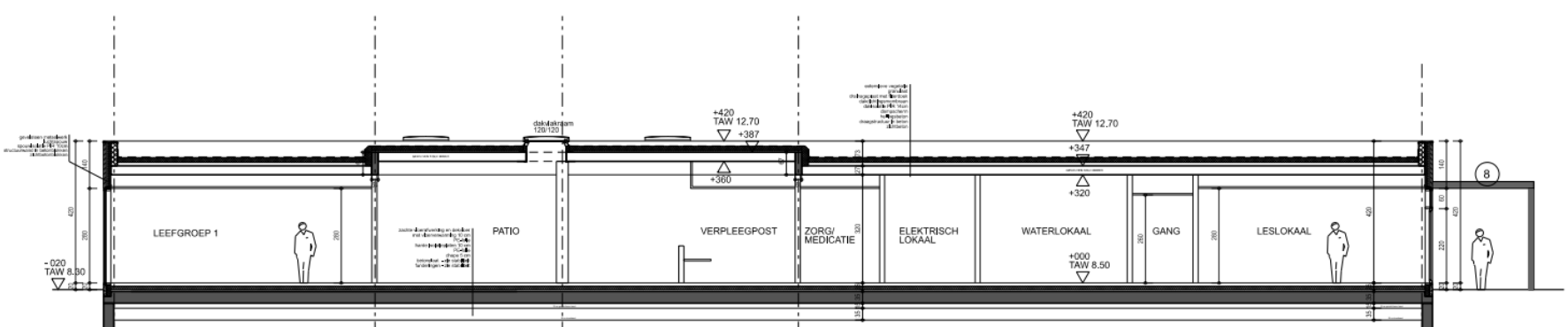
Figuur 1: Grondplan gelijkvloers geplande ingreep[9]

[9] Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 2: Doorsnede van de toekomstige inplanting[10]

[10] Plan aangebracht door initiatiefnemer.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van het onderzoeksterrein in zijn archeologisch kader (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot nuttige kenniswinst.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

- Wat is de impact van de geplande werken?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende archeologische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart

- Topografische kaart

- Orthofoto

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek. Wel bezorgde Luc Bauters, erfgoed consulent archeologie bij provincie Oost-Vlaanderen ons een voorlopige versie van het conceptrapport van het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek ter hoogte van het plangebied.

2.2 Assessmentrapport

Gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de beschrijving van het archeologisch kader.

2.2.1 Archeologisch kader

Het plangebied *Eeklo, Ringlaan 15* was reeds naar aanleiding van de bouw van het reeds bestaande ziekenhuis het onderwerp voor een uitgebreid archeologisch onderzoek. Door de initiatiefnemer werd BAAC bvba hier van het begin reeds op attent gemaakt en dankzij Luc Bauters, erfgoedconsulent archeologie bij de provincie Oost-Vlaanderen, konden we een ongepubliceerde (en tevens onafgewerkte) versie van het conceptrapport inkijken. Niettemin zijn de conclusies en resultaten van het onderzoek helder en duidelijk. Het onderzoek werd tot op heden niet opgenomen in de CAI en het plangebied werd niet opgenomen op de GGA. Het volledige rapport werd als bijlage opgenomen (zie hoofdstuk 6), een korte resumé met relevante informatie betreffende dit archeologisch onderzoek werd in onderstaande alinea's beschreven.

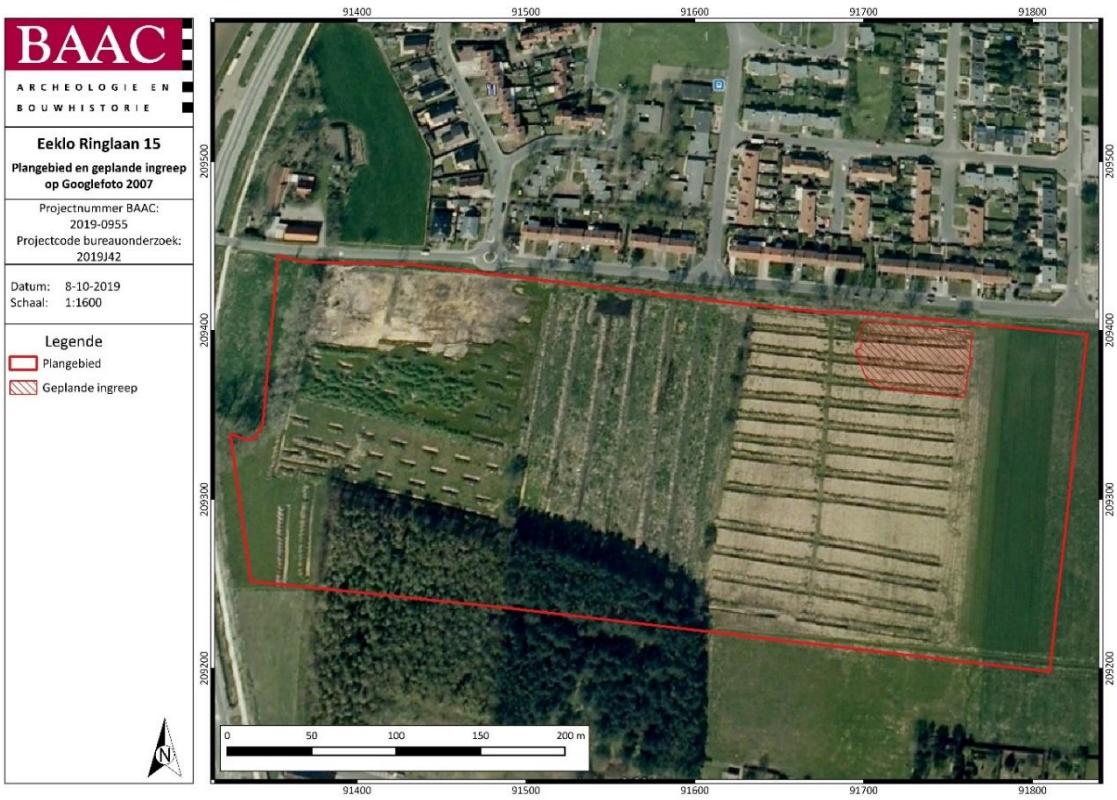
Eeklo – Hospitaal[11]

De site *Eeklo, Hospitaal* situeerde zich ter hoogte van de huidige ziekenhuissite van AZ Alma te Eeklo (Gemeente Eeklo, Afdeling 2 , Sectie F, Percelen 84 C, zie Plan 6). Luchtfotografisch onderzoek uit de jaren '90 bracht reeds diverse cropmarks aan het licht ter hoogte van dit perceel. Deze vormden dan ook een directe aanleiding voor verder vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van proefsleuven. Een boorcampagne uit 2000, ter hoogte van de site *Eeklo, Lange Hiltene* (ten noorden van de Blakstraat) leverde bijna 300 artefacten op, waaronder een tiental werktuigen uit de vroege en middensteentijd. Omwille van de geografische gelijkenissen tussen beide sites, werd ook de site *Eeklo, Hospitaal* aan een boorcampagne onderworpen, voorafgaand het proefsleuven onderzoek. Door een eerder beperkt aantal vondsten kon men concluderen dat hier geen sprake was van een prehistorische occupatie. Er diende dan ook geen verder onderzoek binnen het kader van steentijdpotentieel te worden uitgevoerd.

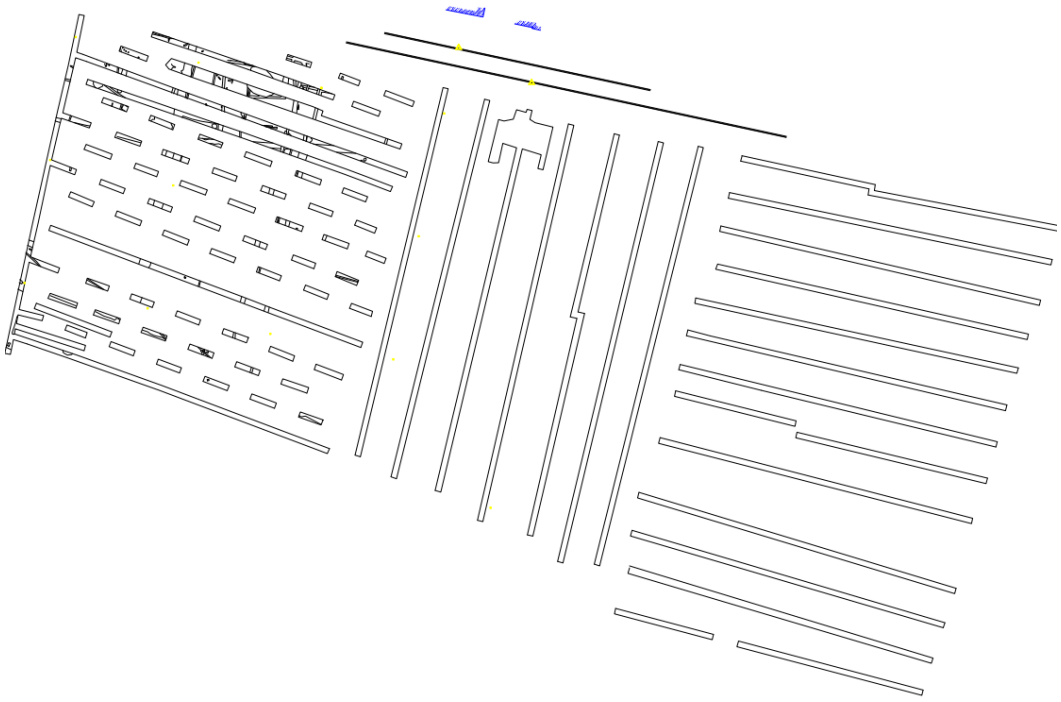
Nadat het steentijdpotentieel kon worden afgeschreven werd voor het volledige plangebied van ca. 8 ha een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd in 2006 (zie Figuur 3). Enkel ter hoogte van de westelijke helft van het plangebied werd een grote concentratie aan archeologische sporen aangetroffen. Waaronder een concentratie grachten in de noordwestelijke hoek, met een grote hoeveelheid 13de eeuws materiaal, kuilen (waaronder drenkkuil en eventuele waterput), maar geen bewoningssporen. Op enkele grachten en bommen na werden geen sporen of vondsten aangetroffen op het resterende perceel. Bijgevolg werd enkel de westelijke zone geselecteerd voor verder onderzoek omwille van het potentieel op kennisvermeerdering.

Aansluitend werd in 2006 op de site *Eeklo, Hospitaal* tenslotte een opgraving uitgevoerd. Naast een kluwen van grachten, werden vier waterputten, een poel en verschillende paalsporen opgetekend. In de zuidwestelijke hoek werd een enclosure aangetroffen. Deze sporen wijzen op een intensief gebruik van het landschap. Het ontbreken van bewoningssporen, maar de dense aanwezigheid van verschillende andere sporen wijzen er op dat de effectieve bewoningssite zich wellicht in de directe nabijheid bevindt. Vermoedelijk ten noorden van de Blakstraat. Op basis van het aardewerk en volgens de principes van de stratigrafie worden de sporen gedateerd binnen een periode van de 13de tot de 14de eeuw.

[11] Onuitgegeven conceptrapport Eeklo-Hospitaal, zie bijlage.

Plan 6: Plangebied en onderzoekszone geplot op een luchtfoto uit 2006.[12](Digitaal, 1:1, 08.10.2019)

Figuur 3: Proefsleuvenplan vooronderzoek Eeklo, Hospitaalsite[13]

[12] GOOGLE 2019
[13] Informatie bezorgd door Luc Bauters.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

Het in het verleden uitgevoerde en uitgebreid archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat enkel ter hoogte van de noordwestelijke zone van het plangebied een beduidende hoeveelheid archeologische sporen, daterende uit de 13de -14de eeuw, aanwezig was. Het ontbreken van bewoningssporen, maar de dense aanwezigheid van verschillende andere sporen wijzen er op dat de effectieve bewoningssite zich wellicht in de directe nabijheid bevindt, maar vermoedelijk ten noorden van de Blakstraat.

Na het archeologisch vooronderzoek en de opgraving is het plangebied onderhevig geweest aan diverse ingrepen in de bodem door de bouw van het ziekenhuis. Bijna het volledige plangebied zal dan ook in meer of mindere mate verstoord zijn. De onderzoekszone lijkt dan nog het meest gespaard, omwille van het ontbreken van recente bebouwing.

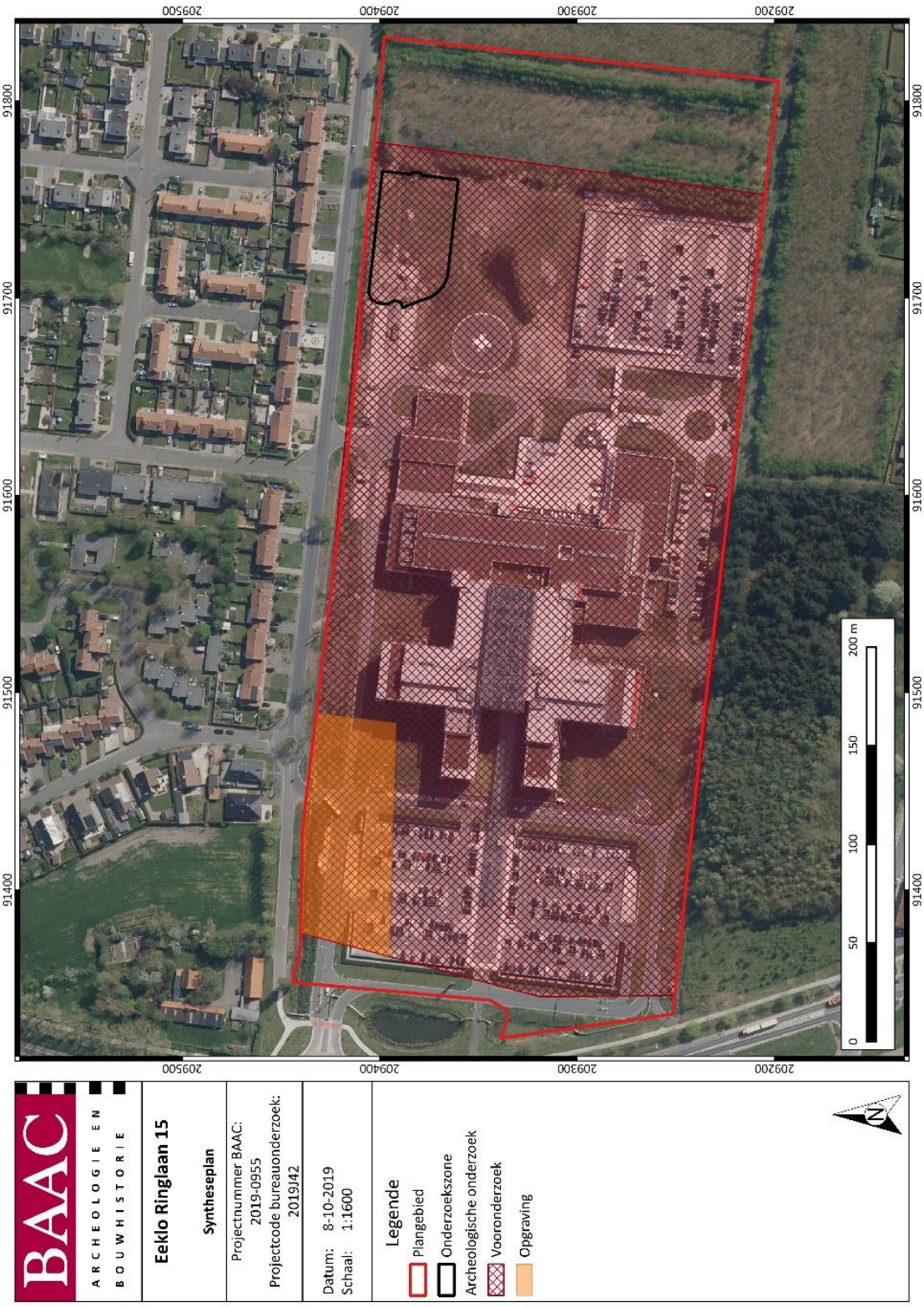
Aan de hand van de resultaten van het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek kan met zekerheid gezegd worden dat er naar alle waarschijnlijkheid, geen relevante archeologische waarden meer in het plangebied aanwezig zijn.

In het kader van de bouw van het bestaande ziekenhuis werd in het begin van deze eeuw reeds een uitgebreid archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben toen aangetoond dat enkel ter hoogte van de noordwestelijke hoek van het plangebied relevante archeologische sporen aanwezig waren. Voorafgaand de bouw van het ziekenhuis zijn deze dan ook opgegraven. Door het ontbreken van een officiële rapportage werd het plangebied echter niet opgenomen in de CAI of GGA.

Wel kan worden geconcludeerd dat verder archeologisch onderzoek ter hoogte van de huidige onderzoekszone in de noordoostelijke hoek van het terrein geen relevante kenniswinst opleveren aangezien reeds werd aangetoond dat geen archeologische erfgoed aanwezig is.

2.4 Besluit

Aangezien het volledige plangebied en dus ook de huidige onderzoekszone reeds onderworpen werd een aan uitgebreid archeologisch onderzoek, met opgraving tot resultaat, is er geen noodzaak om in dit dossier verder archeologisch onderzoek voor te schrijven. Er kan met grote zekerheid gesteld worden dat geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is binnen het volledige plangebied en verder onderzoek dus niet leiden zal leiden tot relevante kenniswinst. Omwille van het feit dat het plangebied reeds volledig onderworpen werd aan een archeologisch vooronderzoek en zelfs gedeeltelijk werd opgegraven waar nodig, dient geen verder (voor)onderzoek uitgevoerd te worden.

Plan 7: Syntheseplan

3 Samenvatting

Naar aanleiding van de uitbreiding van het ziekenhuis AZ Alma te Eeklo werd een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld. Voor het plangebied *Eeklo, Rindlaan 15* werd reeds in 2006 een uitgebreid archeologisch onderzoek uitgevoerd met een opgraving tot resultaat voor deel van het plangebied. Het onderzoek kwam er naar aanleiding van de bouw van het ziekenhuis zelf. Aangezien de rapporten van de toenmalige onderzoeken tot op heden niet uitgegeven zijn is het plangebied nooit opgenomen op de GGA-kaartlaag of in de CAI.

Desondanks kan op basis van de in deze archeologienota verzamelde gegevens geconcludeerd worden dat verder archeologisch onderzoek ter hoogte van de onderzoekszone irrelevant is aangezien er geen archeologisch erfgoed aanwezig is en geen kennisvermeerdering kan behaald worden. Bijgevolg wordt door BAAC Vlaanderen bvba geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd voor het plangebied *Eeklo, Ringlaan 15*.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Grondplan gelijkvloers geplande ingreep 8
Figuur 2: Doorsnede van de toekomstige inplanting 9

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 07.10.2019) 2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 09.10.2019) 3
Plan 3: Plangebied op de recente orthofoto (digitaal; 1:1; 07.10.2019)..... 6
Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto(digitaal; 1:1; 08.10.2019) 7
Plan 5: Detail plangebied met weergave van toekomstige ingreep op orthofoto(digitaal; 1:1; 07.10.2019) 7
Plan 6: Plangebied en onderzoekszone geplot op een luchtfoto uit 2006.(Digitaal, 1:1, 08.10.2019)..... 12
Plan 7: Syntheseplan 14

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGIV, 2019a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2019b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: http://www.geopunt.be.

AGIV, 2019c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: http://www.geopunt.be.

GOOGLE, 2019. Google Maps. Available at: https://maps.google.be/.

6 Bijlagen

6.1 Conceptrapport Eeklo-Hospitaalsite